

indsamlinger og udgravninger langt større end på Rinks tid, og der foreligger langt større materiale til sammenlignende brug, også fra den øvrige verden. Hvad der foreligger, synes her at være ret godt udnyttet, og gennem værkets mange henvisninger vil den søgende læser kunne komme videre på spor til de originale specialavhandling-linger udenfor dette værk. — Men den bibliografiske vejledning synes mig at være lidt for tilfældig i dette bind (undtagen for den første og fjerde avhandlings vedkommende). Det sidste bind kommer forhåbentlig snart (og vil vel bringe et register!)

I det store hele er arbejdet vellykket. Værket udfylder et længe næret savn og er den danske videnskab værdigt.

W. Thalbitzer.

Franz Béhounek: Sieben Wochen auf der Eisscholle. Der Untergang der Nobile-Expedition. (13×19 cm., 263 S., 57 Ill., 3 Kort). Verlag: F. A. Brockhaus, Leipzig 1929.

Forf. er Czekoslovak; han og Svenskeren, Dr. Malmgren, var de eneste Ikke-Italienere, der deltog i Expeditionen. — Dr. B. siger i Fortalen, at hans Bestræbelser er gaaet ud paa at fremstille alt objektivt, saa at Læserne selv kan bedømme Expeditionen sagligt og retfærdigt, og dette Indtryk faar man ogsaa ved Læsningen.

Bogen indledes med en Beskrivelse af Flyvninger (ogsaa f. Ex. André's Ballonfærd) i Nordpolaregnene inden „Italia-Expeditionen“, som derefter naturligtvis behandles indgaaende.

Selve Hovedtrækkene i Expeditionen er jo saa vel kendte, at man ikke erfarer noget nyt om dem; men man faar personlige Oplysninger om de Episoder, der har været Genstand for særlig Opmærksomhed.

Nobile betonedede stadig Expeditionens videnskabelige Præg; det gjaldt ikke om blot at naa Nordpolen, nej, Hensigten var en systematisk Udforskning af Polaregnene fra en Basis ved Spitsbergen.

Luftskibet var fortrinligt, og den videnskabelige Udrustning — saavel m. H. t. Personel som til Materiel — god. Forf. skriver S. 69: „..... möchte ich nur bemerken, dass ohne Berücksichtigung der Ergebnisse auf geographischem Gebiet, eine solche Fülle wissenschaftlicher Arbeit vorlag und erledigt werden konnte, dass schon dies allein die Entsendung der Expedition gerechtfertigt hätte.“ Baade Dr. B. og Malmgreen udtaler, at de satte Nobile meget højt baade som Konstruktor og som Expeditionsleder, men de første Flyvninger — fra Milano til Spitsbergen og herfra — var for anstrengende baade for Luftskibet og Personellet.

Den 23. Maj 1928 var Vejrmeldingerne tilfredsstillende, og Kl. 4½ Mg. startede „Italia“ paa den Tur, som Deltagerne — deriblandt

Behounek — antog for en lille Øvelsesflyvning, men som skulde blive den sidste.

Man faar en Beskrivelse af Passagen over Polen (24/5 Kl. 0,30), hvor der foretoges Observationer; Vejret var usigtbart og meget blæsende. 24/5 Kl. 2½ Mg. tiltraadtes Tilbagerejsen, som p. G. a. Vejret snart dirigeredes direkte mod Spitsbergen. Efter nogle Timers Forløb begyndte Motorerne at arbejde uregelmæssigt; men dette blev dog udbedret og Luftskebet fortsatte sin Flugt.

Lidt efter Kl. 11 Form. kom Katastrofen. I Løbet af 2 Minutter gik „Italia“ ned; 2 stærke Stød, Gondolen borede sig ind i Isen og splintredes — selve Luftskebet gik videre i østlig Retning med 6 Kammerater. Lidt efter saa man en lille Røgsøjle; det var nok „Italia“, der brændte.

Dr. B.s Fortælling om Livet „auf der Eisscholle“ giver en god Karakteristik af de forskellige Personer. Om Nobile siger han et Sted: „der General war es, der am meisten um unsere Gesundheit besorgt war, selbst als er infolge seine Verletzungen in Fieberschauern lag.“

Den 23/6 Kl. 10½ Aften blev Nobile som første Mand reddet af den svenske Flyver, Kapt. Lundborg. Forf. bemærker hertil, at Nobile vilde have den ogsaa saarede Ceccini bort først, men Kapt. Lundborg erklærede, at han havde Befaling til først at hente Generalen; der skulde snart komme en Flyver efter Ceccini; dette bestemte Nobile til at tage afsted.

De mest rystende Partier knytter sig naturligvis til Dr. Malmgrens Endeligt. Først det uhyggelige i at høre, at 3 af Kammeraterne under de foreliggende Omstændigheder vil drage bort fra de andre, saa Affarten, der tydelig viser, at de 3 aldrig vil naa deres Maal. Forf. skriver S. 151: „Nach vierzehn Tagen kann Malmgren nicht weiter, sinkt in den Schnee zusammen und fordert seine Kameraden auf ihn zu verlassen und sich selbst zu retten. Glaubte er, dass sie uns retten könnten? Glaubten die beiden Offiziere nach all den Erfahrungen, dass sie noch zum Ziel gelangen könnten? War es nicht etwa ihre Absicht wenigstens eine von beiden Inseln, Broch oder Foyn, zu erreichen, sich dort auszuruhen und dann zu versuchen, Spitzbergen zu erreichen um wenigstens sich selbst zu retten? Das sind Fragen, auf die ich nicht antworten kann und auf die auch sie die Antwort schuldig bleiben. Waren diese Menschen in dem Augenblick überhaupt noch normal, als zwei den dritten noch lebend verliessen, indem sie im Schnee ein Grab für ihn aushuben und einen Teil seiner warmen Kleidung und den Rest seiner Vorräte mitnahmen? Noch nie ist in der Geschichte der Polartragödien jemand unter Umständen wie Malmgren von seinen Kameraden verlassen worden. Der Vorfall ist so schrecklich und so

erschütternd, dass er dafür zeugt, dass die beiden Italiener in dem Augenblick den Verstand verloren hatten.“

S. 152 skriver Forf.: „Der einzige Schluss, den ich aus alledem ziehen kann, ist, dass beide Offiziere einer Polarpsychose verfallen waren. Das Verlassen Malmgrens, der jeden Sinnes entbehrende Weitermarsch, das Annehmen der Kleidung und Nahrung Zappis von seinem Freunde Mariano, das alles kann man nicht als „la marcia eroica“ bezeichnen. Es liegt mir natürlich fern, Zappi eines beabsichtigten, kühl erwogenen Verbrechens an Malmgren und Mariano zu beschuldigen. ....“

10. Juli flyver Tschuchnowski ud fra Isbryderen „Krassin“ for at nedkaste Levnedsmidler til „Gruppen ved det røde Telt“. Dette lykkes ikke paa Grund af Vejret; han gaar da paa Rekognoscering, og i Nærheden af Øerne Broch og Foyn faar Observatøren pludselig Øje paa 3 Skikkelser paa en Isblok, 2 ligger og 1 staar og vinker¹). Flyveren kan ikke lande, men giver de Skibbrudne Tegn og drager hjemefter; han maa nødlande ved „Wredespitze“, har stærkt Havari, telegraferer dog til „Krassin“ om først at gaa til de 2 for at redde disse.

12. Juli naar „Krassin“ frem til Personerne: Mariano er fuldstændig afkræftet, Zappi staar og vinker fortvivlet; den førstnævnte havde meget faa Klædningsstykker paa, den sidstnævnte bar en Del af de andres Klæder. Mariano siger herom, at han havde bedt Zappi bruge Klædningsstykkerne, da han antog, at de gjorde mest Gavn saaledes. Behounek skriver herom: „Kann es einen beredteren Fall für Polarpsychose geben als wenn ein Mann von seinen halberfrorenen Freund die warmen Kleider entnimmt und ihn halbnacht im Schnee grab liegen lässt?“

Forf. gaar nu over til at beskrive „Unsere Drift auf der Eischolle“, „Der erste gerettet“, „Die Gruppe Viglieri“ (tidligere Nobile), „Die letzten Tage“, „Die Rettung“. Her er Anledning til at komme ind paa Nyttens af den fraadløse Telegraf og paa den storlaaede Hjælp, de forskellige Magter satte i Gang ved at dirigere Flyvemaskiner og Isbrydere frem til Undsætning.

Det viser sig, at det er meget vanskeligt fra en Flyvemaskine at opdage Mennesker paa Isen; det er mere sikkert at anstille Observationer fra Isbrydere, og til disse havde de skibbrudne ogsaa størst Tillid. Dette holder jo ogsaa Stik. Den 12. Juli kom „Krassin“ frem og hentede „Viglieri-Gruppen“.

¹) Ved Angivelsen af Personantallet er der begaaet en Fejltagelse, idet den 3. Skikkelse var et Par Benklæder, der var bredt ud som Tegn.

Behounek spørger nu, om det store Tab vil afskrække fremtidige Expeditioner. Han mener absolut Nej.

Af ovenstaaende vil sikkert fremgaa, at enhver, der vil studere Expeditionen, maa læse „Sieben Wochen auf der Eisscholle“.

E. C.

Ad. S. Jensen: Grønlands Fauna. Et Forsøg paa en Oversigt. (17½ × 25½ cm., 88 sider, 1 bilagskårt). Festskrift udgivet af Københavns Universitet i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag 26. September 1928. København 1928.

Sammenlignet med plantegeografien er dyregeografien langt mere uheldigt stillet. Antallet af dyrearter er så overordentlig stort i forhold til mængden af planter, og de biologiske forhold er så afvekslende, at man let forstår, hvorfor den geografiske behandling af dette stof står så langt tilbage for den tilsvarende benyttelse af botaniske data. Ethvert bidrag til dyregeografisk forskning er derfor særlig velkomment.

I den foreliggende oversigt har professor Ad. S. Jensen holdt sig udelukkende til den rent favnistiske side af sagen. I en almindelig del gøres der først rede for det vigtige problem, hvorfra Grønland har fået sin land- og ferskvandsfavna. Nogle få, lavt stående arter har rimeligvis ligesom visse særlig hårdføre planter kunnet overleve istiden på nunatakker, der ragede op over isen; men størstedelen må selvfølgelig være indvandrede efter istiden. Der har været givet forskellige svar på spørgsmålet, om Evropa eller Nord-Amerika i denne henseende har spillet den vigtigste rolle som udgangspunkt for arterne. Efter en kritisk gennemgang af materialet kommer forf. til det resultat, at det største bidrag af arter uden tvivl stammer fra Amerika; navnlig har adgangen over det arktiske ørige åbenbart været lettere under en postglacial varmeperiode.

Der følger herefter en række bemærkninger om dyrelivets fordeling i Grønland. Interessant er understregningen af, at landets og de ferske vandes favna i visse henseender er rigere mod nordvest end mod syd: et forhold, der naturligvis står i forbindelse med indvandringsvejen, og ikke mindre interessant er den af Thorild Wulff fremsatte og her vistnok for første gang fremdragne forklaring på, hvorledes den højarktiske planteverden bliver i stand til at ernære en temmelig stor bestand af planteædende dyr.

I den specielle del omtales udførligt de enkelte arter inden for den højere dyreverden, mens de lavere dyr må nøjes med en mere summarisk behandling. Med rette drager forf. til felts mod visse